

Ben Ish Chai by HaRav Yosef Chaim
[and selected notes from Halichot Olam by Rav Ovadiah Yosef and
other modern authorities]

Translation and Notes by Rabbi David Botton

ספר תולדות - הלכות שנה ראשונה

Toldot - First Year

The Laws of Morning Preparation

- 1. The Order of Washing the Hands in the Morning**
- 2. The Extent One Must Wash To**
- 3. Rubbing the Hands**
- 4. Raising the Hands**
- 5. When to Bless**
- 6. Washing Immediately**
- 7. Washing Next to One's Bed**
- 8. Not Washing on to the Floor**
- 9. Not to Bless or Learn Near Wash Water**
- 10. Washing for Children**
- 11. Other Washing**
- 12. Who can pour the Water**
- 13. Washing after Sleeping in the Day**
- 14. Sleeping after Midnight**
- 15. Being Careful before Washing**
- 16. Things that Require Washing Three Times**
- 17. Things requiring Washing Once**

א

1. The Order of Washing the Hands in the Morning

סדר נט"י דשחרית

בתחילה יטול כלי המים בידו הימנית ותמסרנו לידו השמאלית
ואח"כ שופך מים מכלי שבידו השמאלית על ידו הימנית
ואח"כ יאחז הכלי בידו הימנית וישפוך על ידו השמאלית
הרי פעם אחת

The order of washing the hands in the morning:

1. First take the washing cup in the right hand and hand it over to the left
2. Pour water from the cup in the left had on to the right hand
3. Take the cup in to the right hand and then pour on to the left hand

This is one time.

[Note: Rav Mordechai Eliyahu in Sefer Halacha warns that one must insure that water wets the entire hand before going on to the next hand and sets of washing.]

וחוזר כסדר הזה פעם שנית ופעם שלישית באופן שתרחץ על כל יד ויד ג"פ

Repeat this process two more times so that there is a total of washing three times on each hand

ולא תרחצם לכל יד בפ"ע ג"פ בזא"ז

כי לא תיעקר רוח רעה אלא דוקא ברחיצה של סירוגין כאשר כתבנו
וכאשר מפורש כל זה בשער הכונות לרבינו האר"י ז"ל

Do not wash each hand individually three times as only washing in alternation as was written will remove the aura of impurity as explained in the Shaar HaKavanot of the Ari z"l.

ויש מדקדקים שלא תקבל יד הימנית את הכלי מיד השמאלית בשום פעם
אלא יד השמאלית אחר שתשפוך על הימנית תניח את הכלי בארץ
ואז הימנית תקחהו מן הארץ ותשפוך על השמאלית

There are those that are particular not to take with the right hand directly at any time from the left, but instead after the left hand pours water on to the right the

cup is placed down and then the right hand takes it and pours on the left.

אבל הימנית בכל פעם היא תתן את הכלי לשמאלית כדי שתשפוך בו עליה
להראות הכנעה לשמאלית כנגד הימנית
שהוא כאדון הגוזר על עבדו לשמשו

The right though always give the cup to the left in order for the left to pour water upon it. In this way it shows a humbling of the left to the right. Demonstrating it to be as the master that commands its servants to serve him.

והטעם שהנטילה היא רק על הידים מפני כי הידים והרגלים הם סוף וסיום הגוף
ובאדם מתפשטין חמשה גבורות מנצפ"ך שהם אותיות כפולות חמש וחמש
וכנגדן הם חמש אצבעות בימין וחמש בשמאל
וזוהו בין בידיים בין ברגלים

וידוע כי אין אחיזה לחיצונים אלא בסיומי הגבורות והדינין ובקצותיהן
כי אין להם כח לינק מן הקדושה מלמעלה אלא רק בסיום שלה למטה

ולכן בלילה בעת שינה שורה רוח רעה על הידים ששם הוא סיום
ויש יכולת לחיצונים להתאחז שם

ולכן צריך שיטול ידיו במים שהם בחינת החסד הכולל חמשה חסדים
וע"י מתמתקים ה"ג מנצפ"ך הכפולות שהם בחמש אצבעות ימין וחמש אצבעות שמאל

ואז הקליפות שהיו נאחזים שם המה נדחים ומסתלקים משם ע"י החסדים
כי לעולם החסד דוחה את הקליפות

ודע כי לולא הצפורנים שהושמו בראשי האצבעות היו הידים טמאות אפילו ביום
ואפילו בלא שינה אך עתה ע"י הצפורנים אין רוח רעה שורה אלא בלילה בעת שינה
או בכל עת שנכנס לבה"כ

בס"ד

ואם תאמר א"כ למה אין עושין נטילה לרגלים כיון דחד טעמא להם
על זה תירץ הרב יפה שעה ז"ל דברגלים נאחזים יותר מן הידים
ולכן לתוקף אחיזתם אין לנו כח לדחותם משם בנטיל"י
ורק הכהני' בזכות המקדש והעבודה היה להם כח לדחות' גם מן הרגלים
ולכך כתיב בהו ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם

ובזה תבין טעם חיוב רחיצת ערב שבת פניו ידיו ורגליו
כי זכות שבת יכולה היא שתגין עכ"ד

ב

2. The Extent One Must Wash To

צריך ליטול כל האצבעות והכף עד פרק הזרוע

One must wash the fingers and the palm until the wrist.

והא דמועיל ביוה"כ וביום ט"ב עד קשרי אצבעות

כתב מהר"י צמח ז"ל ביום כפור אינה שולטת כ"כ

וביום ט"ב אינה מקפדת על דבר מועט כזה כי כל היום הוא שלה בעוה"ר עכ"ד

The fact that on Yom Kipur and Tesha BeAv it is only necessary to wash up to the palm [is do to] what is written by Rav Tzemach z"l that on Yom Kipur the extent of impurity is not so great and that on Tesha BeAv there is no concern for such a detail as the entire day is immersed in the impurity because of our many sins

ג

3. Rubbing the Hands

אחר הנטילה ג"פ בסירוגין כאמור

תעשה שפשוף לשפשוף הידים זב"ז וכמפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל

After washing three times in alternation as explained one must rub the hands

together as explained in the words of the Ari z"l

ואע"ג כי מסתמות דבריו נראה דסגי בשפשוף פעם אחת בלבד

הנה מצינו לרבינו הרש"ש ז"ל דמצריך שפשוף ג"פ

וסידר כוונות לכל פעם מן השלש פעמים ולכן צריך להזהר לעשות שפשוף ג"פ

Even though the plain words of the [Ari z"l] seem to indicate a need to only rub once, we find that the Rashash z"l requires three rubbings and lays out kabalistic intentions for each time therefore one must be careful to do so three times.

ונ"ל דבעת השפשוף יזהר שיהיו האצבעות זקופים לצד מעלה ולא יהיו כפופים

It appears to me that at the time one is rubbing the fingers should be straight pointed upward and not bent over.

ד

4. Raising the Hands

אחר השפשוף לא תניח אצבעותיך כפופים למטה

אלא תכף ומיד תזקיף ידיך ואצבעותיך למעלה ותגביהם עד הראש

ולפחות תגביהם עד כנגד הפנים כי הפנים גם הם מכלל הראש

After the rubbing one should not bend his fingers downward but immediately lift his hands and fingers upward to his head and at the least to the level of his face as it is part of the head.

ותברך על נטלת ידיים תכף ומיד כאשר תרים ותזקיף ידיך

כדי שלא תהיה הגבהת ידיך לבטלה

כנז' בזוה"ק שאסור להגביה ידיו ברקנייא

Then he should bless "על נטילת ידיים" immediately while his hands are lifted in order that his raising of his hands not be purposeless which is not allowed as mentioned in the holy Zohar.

[Note: Rav Mordechai Eliyahu writes that even if only one hands is washed since the other is bandaged, the plural blessing of "על נטילת ידיים" is said.]

ותהיינה ידיך גבוהות וזקופות עד שתסיים הברכה
 דלכך מברכים על נטילת ידיים שהוא לשון התנשאות כמו וינטלם וינשאם
 ואין מברכין על רחיצת ידיים

Your hands should be raised and straight until the completion of the blessing as the blessing is not for washing, but for the the "נטילה" which is a language of raising.

ותזהר כשתגביה שתי ידיך כנגד הראש שתכניס קשרי הזרועות שהם אצילי הזרועות
 הנקראים בלע"ז קובד"ו ולבשון ערבי עיכ"ס
 לפנים מן הגוף בסוד וכל אחוריהם ביתה

One should be careful in the raising of the hands to the level of the head that the elbows are in front of the body

גם צריך לפשוט שתי כפות הידים בעת הברכה כמי שרוצה לקבל בהם איזה דבר
 והוא לרמוז על קבלת הטהרה בהם
 וכמ"ש רבינו ז"ל בשער הכונות ועולת תמיד

Also the palms should be open as one hoping to receive something at that time of the blessing. This is a hint to the receiving of their purification as mentioned by our Rabbi [the Ari z"l] in Shaar HaKavanot and in Olat Tamid

ה

5. When to Bless

לפ"ד רבינו האר"י ז"ל אחר הנטילה כהלכתה ג"פ בסירוגין נעקרת רוח רעה לגמרי
 לכך צריך לברך תכף קודם הניגוב

According to the Ari z"l after the proper washing three times in alternation the aura of impurity is removed completely and the blessing should be done

immediately before the drying of the hands.

ודלא כאחרונים ז"ל דכתבו דאינה נעקרת אלא עד אחר ניגוב
דלכך ס"ל לברך אחר ניגוב

This is not like the Acharonim z"l that write that it is not removed until after the drying and therefore hold that the blessing should be said after drying.

וכן מפורש בסידור רבינו הרש"ש ז"ל לברך קודם ניגוב

And so it is explained in the Sidur of the Rashash z"l that the blessing is said before drying.

!

6. Washing Immediately

כתב רבינו ז"ל בעולת תמיד דף טו"ב

כאשר מתעורר האדם משנתו תכף צריך ליטול ידיו קודם שיגע במלבושיו כלל

Our Rabbi [the Ari z"l] in Olat Tamid wrote that when one awakens in the morning from his sleep he should immediately wash his hands before touching his clothing.

וגם אסור לילך ארבע אמות בלא נטילה זו של שחרית

כמ"ש בזוהר על פ' לאשר הביא אלוה בידו

It is also not allowed to walk four amot (about six feet) with out having performed the morning washing as mentioned in the Zohar.

לכן יזהר כל אדם להכין הכלים סמוך למטתו באופן שלא יצטרך לילך ד' אמות

Therefore a person should be careful that he have a washing set next to his bed so that he need not go four amot.

[Note: Rav Mordechai Eliyahu writes that one needs to be careful not to bless

until they have relieved themselves in the morning. As such the following order should be kept: Upon awakening to wash three times next to ones bed followed by rubbing three times and drying as described above, but one should refrain from blessing. One should then clean his body then properly wash three times as one does when leaving the rest room and make the blessing of "על נטילת ידיים", then dry ones hands. After drying the hands one then says the blessing of "אשר ייצר".]

ויש בני אדם אשר בזמן הקור לובשים האנפלאות ברגליהם בעודם על מטתם
קודם שיקומו לעשות נט"י ולא יפה עושים וצריך להזהירם על זאת

There are people that during the cold season place their pants on while still in bed before washing and they are not acting properly and one should warn them regarding this.

[Note: However, Rav Ovadia Yosef in Halichot Olam, permits this, but writes that one who is strict will be blessed]

ז

7. Washing Next to One's Bed

אם קם משנתו ולא מצא כלי הנטילה סמוך לו
אלא מונח רחוק הרבה ואין יכול לומר לאדם אחר שיביאנו אליו
אז ילך פחות פחות מארבע אמות

If a person rises and does not find the washing cup next to him but at a great distance and there is no one present that he can ask to bring him the cup, he should walk to it but stopping with in every four amot.

ואם קם ממטתו והלך אצל כלי הנטילה הקרוב לו
ולא מצא בכלי שיעור הראוי ליטול ג"פ על כל ידיו דהיינו עם הכף
ומוכרח לילך רחוק להביא מים
אז יראה אם יש במים מועטין אלו כדי ספוק נטילה עד קשרי אצבעותיו כמו נטילה דיוה"כ
יטול עד קשרי אצבעותיו

ואח"כ יוליך הכלי וימלאנו מים ויטול כראוי
ועכ"ז ילך פחות פחות מארבע אמות

If he arose and found that there was an insufficient amount of water to wash three times his hands including his palms and it would be necessary for him to walk a distance to bring the water, he should see if there is enough water to wash his fingers to their ends as is done on Yom Kippur. If there is, he should do so and then refill the cup and wash properly, nevertheless, he should still walk stopping with in every four amot.

ח

8. Not Washing on to the Floor

נט"י של שחרית אין נוטלין ע"ג קרקע אלא בכלי

One should not perform the morning washing over the floor, but in to a container.

ואסור לשפוך מי הנטילה במקום שעוברין בני אדם כי רוח רעה שורה עליהן

One must not dump this wash water in a place where people are passing as there is an aura of impurity upon it.

ולכן ישפכם בנקב של בית הכסא או בנקב שעושין בחצירות בקרקע שקורין בלוע"א

As such they should be poured down the toilet.

גם צריך להזהירם דלפעמים יתמלא הכלי שנוטלין לתוכו על גדותיו מחמת ריבוי בני הבית

אז כשנוטלין בו עוד מוכרח שישפך ממנו על הקרקע

One should be careful that at times the container becomes full from many people using it in the house and further washing can cause it to spill over on to the floor.

ואם נזדמן שנשפכו מי הנטילה בקרקע

אז ישפוך על הקרקע ההיא מים טהורים הרבה כדי לבטל מי הנטילה שנשפך שם

If it occurs the the water spills on to the floor, a lot of clean water should be spilled over it in order to nullify what had spilt.

9. Not to Bless or Learn Near Wash Water

לא יברך ולא ילמוד כנגד כלי הנטילה שבו מי הנטילה

עד יוציאנו או יכסנו כדין מי רגלים מפני שהם טמאים יותר מן מי רגלים

One should not bless or learn near a container of wash water until it has been removed or covered as in the laws of urine since these waters are more impure than urine.

י

10. Washing for Children

יזהר כל אדם לצוות את אשתו שתעשה כל יום נט"י לילדים הקטנים

אפילו שהם יונקי שדים

A person should encourage his wife to wash their young children and infants hands every morning.

מפני שלפעמים פושטים ידם ונוגעים במאכלים ויטמאום שתשרה סט"א על המאכל ההוא

The reason being that at times they will stretch out their hands and touch food causing it to be come spiritually impure.

וגם מנהג זה הוא סגולה טובה לקטנים כדי שיגדלו בטהרה ויהיו גדולי הקדש כנז' בחס"ל

This custom is also conducive to children's growing in purity and becoming holy as mentioned in the Chesed LeAlaphim.

יא

11. Other Washing

יזהר לרחוץ פניו בכל יום

A person should be careful to wash his face every day

וגם ידיח פיו להעביר הרירין שבפיו

He should also clean his mouth to remove the built up saliva from it.

דמלבד דד"ז הוא טוב בשביל רפואת הגוף יש בזה מצוה לכבוד קונו

Not only is this positive for health it is a positive deed in the honor of his creator.

יב

12. Who can pour the Water

לא יטול ממי שלא נטל ידיו עדיין
דכתיב והזה הטהור על הטמא

One should not wash his hands from a person that has not yet themselves washed their hands as it says, "the pure sprinkles on the impure".

וכן לא יטול ממשרתת נדה
ולא ממשרת גוי או גויה וכנז' באחרונים

One should not allow an attendant in the state of Nidah to pour upon her hands nor a non-Jew to pour on his or her hands.

וכתב בלב חיים סי' ס"ה
מי שנטל ידיו ואח"כ נגע בידיו של אחר שלא נטל ידיו
צריך לחזור ליטול פעם שנית
ועיין כף החיים סי' ח' אות ד'

It is written in the Lev Chaim that one who has washed his hands and afterwards touches that hands of another that has not washed should wash his hands again, see the Kaf HaChaim.

[Note: Rav Moredechai Eliyahu writes that this only applies when touching hands of a Jew that have not been washed as the impure aura discussed only falls

upon a place where holiness leaves. Also, there are those that hold that the impurity does not transmit after any washing and are lenient regarding this.]

יג

13. Washing after Sleeping in the Day

אם ישן האדם ביום וכן אם ישן אחר חצות לילה צריך נט"י לשפוך ג"פ בסירוגין
 אך אין צריך ליטול לתוך כלי
 אלא יכול ליטול על הקרקע אם אין כלי לפניו
 וגם נמי דאין צריך לברך על נטלת ידים

If a person sleeps during the day or after midnight he needs to wash in alternation his hands three times however it does not need to be in to a container, but can be washed upon the floor if he does not have a container at hand. He also does not need to bless "על נטלת ידים"

ואע"ג דהרב מהר"א שרעב"י ז"ל בדברי שלום כתב בזה דאין צריך נט"י וכן הביא מן מקדש מלך
 כבר כתב הרב אמת ליעקב ז"ל דלא נאמר כן אלא בשעת הדחק
 אך הטוב והישר הוא דצריך נט"י ג"פ בסירוגין אבל בלא ברכה

Even though Mahara Sharaby in Divrei Shalom wrote that washing is not needed and he brings the Mikdash Melech nevertheless, Rav Tzemach in Emet LeYakov has written that there statements only apply in a pressed situation and that it is well and proper to wash in alternation with out a blessing otherwise.

ואם ישן בחצות הראשון של הלילה שינת קבע שלו על מטתו
 והקיץ קודם חצות יעשה נט"י גמורה כדת וכהלכה ויברך ענט"י

If one slept during the first part of the night his regular sleep and rises before midnight and he does a full proper washing and blesses.

ואם הוא היה ניעור עד אחר חצות לילה הן במשתה הן במלאכה
 ולא ישן אלא עד שעבר חצות

גם זה כשנעור יעשה נט"י גמורה כהלכתה ויברך ענט"י

If he was awake until after midnight dining or working and did not sleep until after midnight then he washes in the morning and blesses again when he awakens.

ואע"ג דרבינו הרש"ש ז"ל כתב בנהר שלום

אם ישן אחר חצות לא שליט עליה רוח מסאבא ואין צריך נט"י

הנה הוא סמך דבריו בזה על סניף אחר שכתב

מפני שנתעורר בחצות והמשיך המוחין ע"י הברכות

וכן נכדו מהר"א שרעבי ז"ל סמך ג"כ על הברכות ועסק התורה

Even though the Rashash z"l wrote in Nahar Shalom that if one sleeps after midnight that there is not impurity that falls upon him and he does not require washing, this is under different circumstances where a person was up after midnight saying the [morning] blessings and then learning and so also Mahara Sharaby his grandson was relying on this as well.

על כן זה שהיה ניעור עד אחר חצות ולא בירך הברכות וישן

אז גם לפ"ד רבינו הרש"ש ז"ל צריך נט"י בברכה

Therefore a person who was awake after midnight and did not bless the [morning] blessings and slept then even according to the Rashash z"l washing with a blessing is required.

ורק אם אחר חצות קודם שישן בירך ברכות השחר ולמד תיקון חצות ועסק בתורה

אז כשיקיץ משנתו בבוקר יעשה נט"י ג"פ אבל לא יברך ענט"י

Only in the case where a person after midnight said the morning blessings and said the midnight prayers and learned should he wash three times alternatively with out making a blessing.

ומיהו אם לא ברך ברכות השחר ורק עסק בתורה אני מסתפק בזה

אם יברך ענט"י או לאו ומנהג העולם לברך

However if he did not say the morning blessings and only learned Torah, I question if he should bless or not, but the custom of the world is to do so.

14. Sleeping after Midnight

אם לא ישן אלא עד אחר חצות

אע"ג דלפ"ד רבינו הרש"ש ז"ל יכול הוא לברך ברכות השחר אחר חצות

מ"מ כיון שדעתו לישן אחר חצות מנהגו הוא שלא לברך ברכות השחר

If one did not sleep until after midnight even though that according to the Rashash z"l he can say the [morning] blessings at that time nevertheless since he intends on going to sleep as he is accustomed he should not say the morning blessings.

אלא רק בזמן שאנו נעורים כל הלילה כמו ליל הוש"ר וליל חג שבועות וכיוצא

דאז אנו מברכין ברכות השחר תקף אחר חצות הלילה חוץ מברכות התורה דמברכים אותה

אחר עמוד השחר וכן ראוי לנהוג כאשר כתבתי בסה"ק מקבציאל

It is only proper that we say the morning blessings immediately after midnight (with out the blessings over the Torah that are said later after sunrise) at times when we know we will be up the entire night such as the evening of Hoshanah Rabah or Shavuot and such, as I wrote in my Holy work Mekavtziel.

15. Being Careful before Washing

לא יגע בידיו קודם נטילה לא לפה ולא לחוטם ולא לאזנים

ולא לעינים אפילו שהם סגורות ונוגע מבחוץ

ואם בא לו חכוך בכל הנז"ל בתוך שינה יחכך ע"י בגד

A person should not touch with his hands before washing his mouth, nose, ears or eyes even if the are shut and he is touch only the lids. If he needs to itch any of these in his sleep he should use a cloth.

בס"ד

וגם לא ישאף אבק נחיריים קודם נטילה

ואם התאווה מאד יקום ויטול ידיו ואח"כ ישאף האבק

One should not take snuff before washing. If one's desire is strong he should rise and wash then take the snuff.

אבל בשינה של היום או שינה אחר חצות לילה אין צריך להזהר בכל הנז"ל

אע"ג דכתבנו דיטול ידיו ג"פ

While sleeping during the day or after midnight there is no need to be concerned about the above even though as written above one needs to wash his hands three times.

טז

16. Things that Require Washing Three Times

אלו דברים שצריכין נטילה ג"פ בסירוגין משום רוח רעה

These are things that require washing three times in alternation do to an impure aura.

הקם מן המטה מן השינה

When one rises from sleeping on his bed

והיוצא מבית הכסא אע"פ שלא עשה צרכיו אלא שנכנס שם בשביל עסק אחר

When one exits that restroom even though he did perform his needs there but only entered for another matter.

מיהו אם לא נכנס שם כולו אלא רק הושיט ידיו שם

כדי ליתן כלי של מים להיושב שם לרחוץ בו

כיון דלא נכנס גופו אלא במקצת שהם ידיו בלבד אין שורה עליו רוח רעה

כאשר נכנס כל גופו אלא רק קצת מן הקצת ולכך סגי ליה בפעם אחת

והמחמיר לרחוץ גם בכהאי גוונא ג"פ תבא עליו ברכה וכמ"ש ב"ש בסה"ק מקבציאל

If though, he did not completely enter the restroom, but just did so to hand some

one a cup of water to clean themselves with, since only part of his body, i.e. his hands, entered the impure aura does not fall upon him, so it is enough to wash just once. One who is strict and washes in this case three times will be blessed as I have written in my Holy Work Mekavtziel.

וכן המשמש מטתו יטול אח"כ ג"פ
וכן האשה תטול אח"כ ג"פ

An so a man and his wife must wash three times after relations.

וכן ההולך בבית ההקברות

Also, one who goes to the cemetery [must wash three times].

וההולך בתוך ד"א של מת

וכ"ש נוגע במת עצמו ג"כ יטול ג"פ

One who comes with in four amot of the dead and of course if he touches the dead must wash three times.

[Note: Rav Mordechai Eliyahu mentions that there are those that also wash when just accompanying the body at a distance in order to remember the day of death]

ומה שנוהגין העולם כשיטלו ידיהם משום מת ובחזרתם מבית הקברות

לבלתי יקנחו ידיהם במפה אלא יניחום עד שיתנגבו ברוח מאליהם

אין זה משורת הדין אלא עושין כן כדי שלא יסיחו דעתם מן זכרון המות

ולכן אם הוא בחורף שיש קור גדול וקשה עליו הדבר מאד שיניח ידו בלי ניגוב במטפחת

ומצטער הרבה מחמת צינה אז ינגבם המטפחת ולית לן בה

The custom that people have to let air dry their hands after washing because of the dead when leaving the cemetery is not because of law, but rather to not forget the dead. Therefore in the winter when it is very cold and this is difficult for a person to do with out drying their hands off he may dry them with out concern.

ודע כי אפילו בנכנס לבית הכסא אין שורה עליו רוח רעה כמו כח רוח רעה
 ששורה עליו בשינה דטעים טעמא דמותא
 לכך אין צריך להזהר בכל הנך לבלתי ילך ארבע אמות בלא נט"י
 דאין צורך להזהר בזה אלא רק בשינה
 וכן נמי אין צריך להזהר בכל הנך ליטול לתוך כלי דוקא כמ"ש בנט"י דשינה
 אבל צריך להזהר שיטול ג"פ בסירוגין וגם שיטול שיעור רביעית

It should also be known that even when entering the rest room the impurity is not as great as when waking in the morning since sleep is an aspect of death therefore it is not necessary to be careful regarding the walking of four amot or washing in to a container, but one should be careful about washing three times in alternation and using at least a revit (about 4 oz.) of water.

17. Things requiring Washing Once

ואלו דברים שצריכין נטילה מפני נדנוד רוח רעה
 דדי להם בפעם אחת ואין צריך ג"פ בסירוגין
 ואלו הן

These are things that require washing once do to a minor degree of impurity and do not require three washings:

היוצא מבית המרחץ

Leaving the bath house

[Note: Rav Ovadiah writes that one may perform the washing of ones hands in modern day wash rooms where there is not toilet provided the drying is done outside of the room.]

והנוטל צפרניו ואפילו לא נטלן כולן
 ויש מחמירין בנוטל צפרניו והנוטל ג"פ בסירוגין היכא דצפרניו עודפין על הבשר
 ומסתבר טעמייהו ע"פ הסוד

Cutting of ones nails even if not completely [requires once], but there are those that are strict to wash three times when the nails had been protruding beyond the flesh and this seems appropriate according to the kabbalah

והמחמיר גם במרחץ ליטול ג"פ תבא עליו ברכה

One who is strict to wash three times after leaving the bath house will be blessed.

ואלו דברים שאין צריכין נטילה כי אם רחיצה כל דהו
דהיינו שיטול ידיו פעם אחת משום נקיות
ואלו הן

These are things that do not require ritual washing and a single washing for the sake of cleanliness is sufficient:

החולץ או נועל מנעליו בידי שנגע בהם
וה"ה אם נוגע בהם אחר שלבשם או אחר שחלץ אותם
מיהו אם נגע במנעלים שעדיין לא לבשם אדם מעולם אפילו פעם אחת
לית לן בה ואין צריך רחיצה כלל

One who removes his shoes with his hands, and so too if he touches them after wearing them or removing them. However if he touched his shoes before they have ever been worn by any one even once then there is nothing to it and no need to wash at all.

וכן עוד נמי צריך רחיצה פעם אחת משום נקיות אם נגע ברגליו
או בשאר מקומות המכוסים שבגופו

Also it is necessary to wash once because of cleanliness if one touches his feet or any covered part of his body.

[Note: Rav Ovadia Yosef writes to be strict in regards to touching of ones feet to wash three times alternatively even if ones feet were clean]

אבל במקומות המגולים כגון פנים ועורף וצואר וכן הידים עד סוף הזרוע אין צריך רחיצה
 Places on ones body that are not normally covered over such as the face and neck, hands and lower arms, do not require washing [if one touched them].

ויד שמאל אפילו אם נוגע בפרק הסמוך לזרוע שמניח שם תפילין
 עד אחר שני שלישי הפרק ההוא חשיב בכלל מקומות המגולים
 ואין צריך רחיצה כלל

The left arm from where the Tefilin are worn is considered to be normally uncovered as one wears Tefilin on it and one need not wash [if he touches there]

אבל יד ימין שאין מניחין בה תפילין ש"י אם נגע באותו פרק שאחר פרק הזרוע
 צריך רחיצה דחשיב ממקומות המכוסין כיון דאין דרך למשמש שם

One does not place Tefilin on his right hand and as such the upper arm is considered covered and one must wash if he touches there.

וכן האשה ג"כ חשיב הפרק ההוא בשתי ידיה בכלל המכוסים ואם נגעה צריכה רחיצה
 Both of a woman's upper arms are always covered and as such require washing if touched.

ובמקום שדרך הנשמים לכסות פרקי זרועותיהם הסמוכים לכף
 שדרכם להניח לולאות סמוך לכף בראש הכתונות שתהיה הכתונת מכסה כל הזרוע
 אז גם אם נגעה בזרוע צריכה רחיצה משום נקיות

In a place where woman cover their forearms buttoning them at the wrists the entire forearm is also considered covered and one must wash if they touch their.

וכן הדדין בזמן שמנקת את בנה שדרכן להיות מגולין תמיד אם נגעה בהם אין צריכה רחיצה
 אבל אם אינה מנקת שדרכן להיות מכסות אותם לגמרי

אז הם בכלל מקומות המכוסים וצריכה רחיצה אם נגעה בהם

A nursing woman's breasts are uncovered often and so if she touches them she does not need to wash, but a woman that is not nursing must wash if she

touches them.

וכן החופף בראשו והמפלא כליו אפילו לא מצא בהם כינה
וכן הנוגע בכינה צריך רחיצה פעם אחת משום נקיות

A person that washes their hair or shakes out his garments even if he does not touch any lice and one who does touch lice must wash once for cleanliness.

[Note: Rav Mordechai Eliyahu also writes that if one grooms his hair with his hand must also wash his hand, but he need not wash both hands]